

SAMOBORSKI LIST

Ljetovanišni vjesnik

„Samoborski list“ izlazi 1. i 15. u mjesecu.
 PRETPLATA na cijelu godinu stoji K 4.—, na po godine
 K 2.—, a na četvrt godine K 1.—. S poštom stoji 48 fillira
 na godinu više, a u Ameriku K 1-40 na godinu više.
 Pojedini broj stoji 20 fillira.

Odgovorni urednik: Dr. Mijo Juratović.
 Uprava se nalazi u Šmidhenovoj ulici broj 22, a otpravištvo
 u „Samoborskoj tiskari“ S Šeka, trg Leopolda Salvatora.

OGLESE prima uprava, a plaća se za petitni redak u redak-
 cijskom dijelu po 20 fil. u oglasnom 10 fil. Za oglase, koji
 se više puta uvričuju, daje se znatan popust.
 Novci se šalju upravi, a rukopisi uredništvu „Samob. lista“.
 Neplaćena se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju.

GODINA II.

U Samoboru, 1. veljače 1907.

BROJ 3.

Zakonska osnova

o uređenju pravnih odnosa između gospodarstvenika i gospodarskih radnika.

Javili smo u svoje vrijeme, da se kod gospodarstvenika zemaljske vlade izrađuje osnova, kojom će se — kada stupi na snagu — urediti pravni odnosi gospodarstvenika i gospodarskih radnika. Ovi su odnosi bili dosada tako nesređeni, da u njima nije nalazio gospodar nikakve odbrane i pomoći protiv samovolje i veksacije radnika kao ni radnik protiv gospodarstvenika.

Sa strane gospodarstvenika dolaze tužbe, da ne mogu dobiti u vrijeme potrebnog broja radnika, uslijed čega je veliki posjed prisiljen da si dobavlja radništvo izvana. Ove su tužbe učestale sve više otkada se narod seli u Ameriku. Broj valjanih radnika silno se smanjio, jer je sve mlade i jače ostavilo domaći prag. U nekim krajevima ostale kod kuće samo žene i ne-moćniji ljudi, dakle kvalitativno lošiji radnički materijal, koji često ni polovinom nije bio ravan valjanu i snažnu radniku. Za neke pak poslove je ovakvi radnički materijal uopće neupotrebljiv. Ovoj osjetljivoj neprilici doskora se pridružila i druga. Makar da su radne sile, što su ostale kod kuće, slabe i dosta loše, nije ipak cijena nadnicama popustila; pače je naprotiv još poskočila do takove visine, koja ne stoji ni u kakvu pravednom razmjeru spram radnje, koju slabiji radnik može kroz dan obaviti. Napose pak u nekim krajevima i za navale važnijih neodgovornih radnja radništvo je nastojalo, da do skrajnosti iscrpe poslodavca.

U ovako teškim prilikama do kraja je dojadalo našim gospodarima, koji se i bez toga ne nalaze baš u osobito povoljnim prilikama. I što veći je posjed, što više treba radnika, to nezadovoljniji se osjeća njegov vlasnik, na-

prosto stoga, što sva njegova muka i briga jedva odbacuje toliko dobiti, da može s porodicom svojom živjeti. Veću čest privrede svoje odnese mu radništvo i porez. Za nepovoljnih je godina stvar još i gora. Prirodna je posljedica svega toga, da se naš veliki posjed počeo raspadati i cjepkati.

I tako umjesto da smo u gospodarstvu pogledu ojačali, još smo više oslabili; umjesto da se u nas volja za gospodarstvo učvrstila i ojačala, uslijed mnogih je radničkih neprilika oslabila više no ikada prije. Mnogo je naše vlastele a i drugih većih gospodarstvenika odbjeglo ekonomiju, pa se bacilo na drugo zanimanje. Bili su uvjereni, da bi uz goleme žrtve, što ih ulagahu u svoju ekonomiju i uz silne radničke neprilike dočekali sigurno svoju propast. Danas su se još dobro uzdržali samo oni veliki posjedi, kod kojih se radničko pitanje nalazi još u povoljnijem stadiju i koji najveći dio svojih radnja obavljaju strojevima, te tako potrebu radničkoga materijala sredaju na najmanju mjeru.

Ali oskudica na radništvu ako se i jače opaža u posljednje doba, zato ona ipak ne bilježi svoj početak od vremena emigracije, t. j. od onda, kadno se naš narod počeo seliti iz domovine. Njezin se početak datira od onoga dana, kadno su se počele cijepati jake naše seljačke zadruge.

Dok je prije svaka i malo jača zadruga mogla svaki dan slati po nekoliko mladih sila na nadnicu, podijeljene porodice jedva dospjevaju da same obave svoje radnje, pače moraju tražiti tuđu pomoć.

I još je jedna činjenica, s kojom nam valja računati, jer je ona znatno utjecala na nesređenost naših gospodarskih odnosa, a gotovo je, da i pomenuta ova gospodarstvena osnova ne će moći kod toga mnogo pomoći. Jer promotrimo li stvar s prave strane, morat ćemo priznati da u

nas ima vrlo malo pravih gospodarskih radnika. Možda će to komu čudno zvučiti, ali doista jest tako. Pravim gospodarskim radnikom smatramo čovjeka, koji je za to svoje zvanje uzgojen, dakle valjano pripremljen, i samo se njime bavi. Takovih je pak radnika u nas malo: ima nešto domaćih, a nešto stranih. Glavni pak materijal radnički daje u nas seljaštvo. Ali ovo šalje na nadnicu tek slabije sile i samo onda, kada ih kod kuće ne treba. Nadnica je njima dakle sporedno zanimanje, kojega se laćaju samo od nužde, a traje obično samo po nekoliko dana, dok naime zasluže toliko, da mogu opet koje vrijeme proživjeti. Na taj način dosta puta ostavljaju poslodavca baš kad je radnja u najvećem toku, pak mu tim osim velikih neprilika skrivaju i veliku materijalnu štetu. Pa i inače znali su opori radnici i unatoč pogodbe prekinuti posao, ili pak nesavjesnim radom oštetiti gospodarstvenika, koji protiv njihove zloporabe nije imao nikakova lijeka, budući da radnik nije bio kazneno pravno odgovoran, a za počinjenu štetu nije si on mnogo tro glave, jer je redovno nije imao čime da nadomjesti.

U našem se narodu nikako ne može da ustali uvjerenje, da je bolje što više zaslužiti, a manje trošiti, jer se samo na taj način daje pričuvati nešto i za stare dane. Pa dok je u našeg seljaka i koliko smoka u kući, ne mari da ide drugomu na zaradu. Pače on voli i stradati radije, nego da se daje na nadnicu. Ovakovo stradanje ni najmanje nije časno, pa ga treba najoštrije osuditi, jer zdrav čovjek ima ruke za to da radi i kad ima prilike da radom svojim zasluži toliko, te ne treba stradati ni on ni porodica mu.

Ova se nevolja opaža više manje u svjema krajevima naše domovine, ali dakako najjače se raširila po plodnijim stranama Posavine, Po-dravine i Slavonije. Tuj se uopće na domaće

Na Blaževo.

Blaževo! To je bio za naše stare Samoborce dan od velike važnosti i značenja. Danas je spomen na doba, dok je slavni „oppidum Samobor“ imao svoj samostalni „magistratus“, dok je uživao osobita privilegija i ponosio se širokim slobodinama na polju svoje uprave.

Blaževo je bio svečan dan, kad su naši oci i djedovi birali ili potvrđivali svoje „senatore“ i „ašeore“, svoga suca i „fiskus“ i sve ostale časnike. Takav izbor vrijedio je godinu dana, — do dana sv. Blaža iduće godine.

Na taki je dan već od jutra bivalo živahnije inače pustim ulicama mjesta. Stari purgarski barjak iznesen je na svijetlo, i pod njim su građani, — praćeni glaz-bom — pošli u crkvu k službi božjoj. Povrativši se u magistratske prostorije, započela je svečana skupština i izbor.

Na dohvatu nam je zapisnik skupštine od 3. veljače 1824. (dakle prije 83 godine), pa ćemo ukratko spomenuti dnevni red skupštine u nadi, da ćemo tim ugoditi našim čitačima.

God. 1824. izabrani su kao novi senatori među ostalima Ivan Nep. Fiala, Ferdinand Vizner, Franc Reizer. Reizer je bio do te godine asesor, te je „s 26 votumi za senatora izbran i izvolen po obćini“. Na njegovo je mjesto izbran Ferdinand Vizner za asesora „s 23 votumi zmed kandidatušev“. Za suca je potvrđen jednodušno Ivan Bapt. Topolčić, za „notariuša“ Ivan Nep. Fiala — „prez svake kandidatie i votisatie“. — Isto je tako jednodušno izbran za fiscusa Ferdinand Vizner.

Za kase perceptore potvrđani su Anton Cantily i Georg Karal. Još su izabrani kase eksaktor, kapetan, kvartirmajstor i porkuľab. Nadalje su izabrani komisari od ognja. Imaju paziti na ognjišta, dimnjake i kuhinje

„z opomenkom obderžavanja vre navadne i njim znane službe dužnosti.

Territorij općine razdijeljen je na 6 desetina; za svaku desetinu određeni su po 2 konisara od ognja.

Za kuratora pupilorum izbran je Adam Rumpler. Plaća je određena za suca 130 for, za notariuša 110 for. na godinu. Raspravljalo se o tome, da se dokinu plaće kase perceptora, — „metemtoga suprotivno napervo dano, da oni pod zavjeryum stojju i da im plaća more ostati“. Ipak su se oni sami odrekli plaće za onu godinu i darovali je za pomoć kod zidanja vijecnice. S istoga nazloga odrekli su se jednogodišnje plaće: fiskus, kurator pupilorum, dekan i kvartirmajstor. Svi ti „svoje navadne plaće pušćati i gratis služiti obećali jesu“. — ističe zapisnik.

Odlučeno je, da će na općinske težake pripaziti asesori. Plaćeni komisar za njihovo nadgledanje otpada, jer se opazilo, da su se težaki lijenili i „potepali“ kraj njegova nadzora.

U toj je skupštini izabrano 9 lugara i to za šumu Tepec, Brestovicu, Palačnik, Rudarsku dragu, Brezlinu i za Samobor.

Najzad su zapriseženi: Reizer kao senator, Vizner kao fiscus i asesor, zatim gradski kapitan i novi desetnici. Time je skupština zaključena.

Imena opć. „časnika“ koje smo ovdje istakli poznata su. Ivan Fiala bio je na čelu općine još za francuskoga doba, Ferdo Vizner slavni je ilirski glazbotvorac, Franjo Reizer djed je našeg sugrađanina g. F. Reizera st. — „Kase perceptora“ Anton Cantily, otac je Ljubice (Julije) — nesuđene ljubice pjesnika Stanka Vraza. Kurator pupilorum Adam Rumpler otac je pok. kanonika Luke Rumplera, dobrotvora župne crkve i samob. društava.

LISTAK.

Školske svjedodžbe. Jučer je završeno prvo polugodište, dan, kad mnogo dječije srce tjeskobno kuca, jer će primiti sud o svome radu — svjedodžbu. Nužno je, da se zamislimo u to, kako bi trebalo primiti djecu, kad nam donesu službeni dokaz svoga rada i vladanja u školi. — Dobra je svjedodžba dokaz, da je dijete ispunilo svoju dužnost, a ispunjavanje dužnosti ima se smatrati kao nešto što mora biti, što se samo po sebi razumije. Dobru svjedodžbu treba primiti kratkim priznanjem, nipošto je ne valja isticati kao Bog zna kakovu zaslugu, kao da je dijete postiglo nešto neobično. — Samo ako dijete teško shvaća i uči, pa ipak dobro izvrši, onda je učinilo više, nego što se je moglo od njega zahtijevati, zato treba da mu svoje veselje i zadovoljstvo izrazimo. Što su naše riječi pri tom ozbiljnije, kraće i jednostavnije, to će jače djelovati na dijete. Dugotrajni govori od slabe su vrijednosti u pohvali i u opomeni.

Ako je svjedodžba srednja ili loša, valja da apeliramo na častoljublje djeteta, valja da mu dokazujemo, da može i mora učiniti toliko, koliko su i drugi u stanju učiniti, valja mu pokazati, da nas njegov neuspjeh žalosti. Kazne valja upotrijebiti samo kod dokazane lijenosti i nemarnosti.

Najbolje sredstvo proti lošim svjedodžbama bit će svakako, ako dijete, koje loše uči ispitujemo kod kuće i s njime radimo. Kod djece, koja mogu učiti ali su lijena i lakoumna dovoljan je nadzor kod posta, koji odvraća dijete od vanjskih stvari.

U svakom slučaju treba nastojati, da se dođe u saobraćaj sa školom t. j. da se češće kod učitelja ili učiteljice upitamo za napredak svoga djeteta.

Opomena za majke. Školska deputacija grada Berlina tedala je štampom i razaslala majkama ovu opomenu: Nemojte djeci davati alkoholskih pića. Po

Lijepa
bukova drva

1 m hv. po 24 K, u Zagreb po-
stavljeno K 32.

Joso Budi st.

Kuća sa vrtom, pro-
daje se odmah
dobrovoljno u
Obrtničkoj ulici broj 18.

Pobliže upitati kod kućevlasnice
Mavrić Julike.

„MALVINA CRÈME“

Tko želi uzdržati nježnost i ljepotu
svoje kože, neka svaku večer prije spa-
vanja nariba svoje lice, vrat i ruke sa
„Malvina crème“ i to tako dugo ribati,
dok se Crème posve ne izgubi u koži.

Nečistoća teinta, crvena koža, sun-
čane pjegice i ispucane ruke i usta, sve
se to odstranjuje sa „Malvina crème“.

„Malvina crème“ ne sadržuje nikako-
vih po kožu štetnih tvari, te i dulja
uporaba ne može po kožu štetna biti.
Duljom uporabom biva koža mekana i
bijela.

„Malvina crème“ posjeduje još i to
svojstvo, da se ne pokvari i ne otvrd-
ne, te je uvijek dobro za uporabu.

Cijena 1 lončiću K 1-20.

Malvina sapun

Podupire djelovanje „Malvina crème“,
te je za pranje veoma ugodan i troši se
veoma štedljivo.

Cijena komadu 80 fillira.

„Malvina parfum“

je veoma fina i ugodna mirisa, te se
dobiva već u to spremijenim bocama.

Svi ovi preparati rađeni su u mojoj
liječnici, te su pravi samo oni, koji nose
ovaj zakonom zaštićeni znak.

Ljekarna
M. Kleščić,
u Samoboru.

Med. univ.

Dr. B. HIRŠL

specijalista za kožne i tajne bolesti.

Ordinira u Zagrebu, Gundulićeva ulica broj 1.
II. kat od 11 sati pr. podne do 4 sata pos. podne,
a prema želji i na večer.

Izjava.

Neku večer obilazila je jedna maska ku-
ćama dijeleći šaljivu cedulju. Budući da su se
stale širiti glasine, da se sadržajem ove cedulje
nišani na jednu ovdješnju opće štovanu obitelj,
to dotična maska ovim putem izjavljuje, da se
ova šala ne odnosi ni na koga, a najmanje na
onu cijenjenu građansku obitelj. Usuprot dotična
osoba visoko štuje tu obitelj i cijeni njezine
članove, te joj ne bi moglo ni na um pasti, da
ih bilo čime vrijeđa. Toliko istini za volju, da
se kojekakim izmišljotinama učini kraj.

Dotična maska.

O B J A V A.

Častim se ovime javiti sl. općinstvu trgovišta Samobora i okolice, da sam od 1. siječnja
o. g. preuzeo

mesnicu

koja se nalazi u **Šmidhenovoj ulici**, u kući g. E. Presečkoga.

Budući da sam ovim poduzećem svoj dosadnji posao znatno proširio, to se nalazim u
ugodnom položaju, da ću svoje cijenjene mušterije uvijek najboljim i najsvježijim mesom po-
dvoriti moći. Sjeći ću meso prve vrste, i to: govedinu, svinjetinu i teletinu.

Preporučujući se pažnji sl. građanstva, obećajem, da ću svim silama nastojati, da svoje
cijenjene mušterije u svakom pogledu zadovoljim. — S odličnim štovanjem

FRANJO BUDI, mesar.

Liker-vino za mlohave i
nemoćne osobe, finog ukusa
itd. itd. jest

Crème

Marsala

tvornice specialiteta

Attilio Depaul iz Trsta.

U Samoboru se dobiva kod Janka Budia ml.

4 1/2 00

Hrv. slav. centralna

4 1/2 00

UDRUŽNA BANKA U ZAGREBU

Katančićeva ulica broj 2.

4 1/2 00

prima uloške na knjižice te ih ukamaćuje sa 4 1/2 00 čistih.

4 1/2 00

Najbolji i najfiniji je

ocat bez alkohola

a dobiva se u tvornici oota **Andrije Nagode.**

Pension Samobor

Gostiona k lovačkom rogu.

Upozorujem p. n. općinstvo na najbolju i najfiniju kuhinju, na sve vrste deli-
katesa, razne kobasice, sir, kavijar, te veliki izbor najfinijih domaćih vina, vina u bo-
cama, šampanjca itd.

Zajedničke objede.

Preporučujući se sl. općinstvu za što brojniji pohod bilježim

sa veleštovanjem

Robert Dattler.